

Redaksiyanın sifarişi ilə

ELM VƏ TƏHSİL FƏDAİSİ

Vilayet Əliyev,
Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin
prorektoru, professor

Görkəmlı psixoloq, psixologiya elmləri doktoru, professor Əbdül Əlizadənin həyat yolu "Azərbaycan məktəbi"ndən başlanılmışdır. Əbdül müəllim "Azərbaycan məktəbi" jurnalının yubileyi ilə bağlı bir məqaləsində yazırırdı: "Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetində - evim-əşiyim kimi sevdiyim bu məşhur ali məktəbdə sadə, təvazökar və təmənnəniz müəllim ömrü yaşasam da, bu illər ərzində mənim həmişə "Azərbaycan məktəbi" adlı böyük bir mənəvi aləmin olub. Man bu nurlu aləmdə respublikanın görkəmlı jurnalıstları ilə baham məşhur filosofları, psixoloqları və pedagoqlarının gündəlik qayğısı ilə pedagoji mətbuatın sırlarını öyrənmişəm və böyük Azərbaycan elminə qovuşmuşum..."

Bir ildən çox müddətdə topladığım klinik materiallara əsasında "Ösəbi uşaqların tərbiyəsi haqqında" məqalə yazdım və poçtla "Azərbaycan məktəbi" jurnalına göndərdim...

Jurnal XX yüzillikdə Azərbaycan psixoloji və pedagoji fikrinin əsl salnaməsi olmuşdur. Dövrün başlıca psixoloji və pedagoji ideyaları "Azərbaycan məktəbi"nin səhifələrində özünün dolğun əksini tapmışdır...

Görkəmlı Azərbaycan psixoloq və pedagoqlarının sanballı əsərləri, ilk növbədə jurnalın səhifələrində işləşdirilmişdir. Bu işləş Prometey odu kimi nurlu olmuş, neçə-neçə kitabın ərsəyə gəlməsində, neçə-neçə fundamental tədqiqatların başa çatdırılmışında önemli rol oynamışdır. Jurnalın müəllifləri içərisində respublikanın qabaqcıl-

müəllimləri də xüsusi yer tutmuşlar. Bunların bir çoxunun böyük elmə - Azərbaycan psixologiyası, pedagoğikası və metodikasına yolu elə jurnalda dərc olunmuş məqalələrindən başlanılmışdır..

Redaksiya heyətinin üzvü kimi mənim də tərcüməyi-halumin və həyat yolunun ən parlaq səhifələri "Azərbaycan məktəbi" ilə bilavasitə bağlıdır. Mən özümün bütün uğurlarımı görə bu jurnalda minnətdəram..."

Əbdül Əlizadənin həyat yolu həqiqətən "Azərbaycan məktəbi" jurnalından başlanılmışdır. O, 1950-ci ildə Azərbaycan Dövlət Universitetinə qəbul olunur, bu təhsil ocağındakı müəllimlərini - respublikanın elm korifeylərini - Mir Cəlal Paşayevi, A.Qarayevi, A.O.Makovelskini, F.Qasimzadəni, M.C.Cəfərovu, M.Təhmasibi, M.Hüseynzadəni, B.Vahabzadəni, A.Zamanovu, M.Məhərrəmovu həmişə minnətdarlıq hissi ilə xatırlayırdı.

Sözügedən görkəmlı alimlərlə unudulmaz görüşlər Əbdül Əlizadə üçün bir məktəb idi.

1957-ci ildə Ə.Əlizadəni "Azərbaycan məktəbi" jurnalında işləməyə dəvət edirlər. Onun həyatında mahiyyətə yeni mərhələ başlayır. Redaksiyada işlədiyi müddət ərzində bir tərəfdən elmi yaradıcılığın metodologiyası və metodikasını məmənsəyir, digər tərəfdən respublikanın seçilən alimpixoloq və pedagoqlar mühitinə qovuşur. Əbdül Əlizadənin akademik M.Mehdizadə, prof. A.Abbaszadə, Ə.Seyidov, M.Murad-

xanov, A.Abdullayev, Ş.Ağayev, R.Hüseynov kimi görkəmlı alim və jurnalıstlərə elmi-yaradıcılıq əlaqələri özü-özlüyündə təsirli yaradıcılıq amilinə çevrildi.

Sonralar Əbdül müəllim bu illəri xatırlayaraq yazırırdı: Jurnalın redaksiya heyətinin üzvü kimi fəaliyyət göstərdiyini illərdə də psixologiya elminin aktual problemlərinin sistemli işləşdirilməsinə yaxından kömək göstərməyə çalışmışam. Bu axtarışlarda həmişə jurnalın ayrı-ayrı dövrlərdə baş redaktorları olmuş hörmətli Rüstəm Hüseynov, Əjdər Ağayevin və Zəhra Əliyevanın gündəlik qayğısını hiss etmişəm. Onlar yaşadığımız zəmanədə psixologiya elminin əhəmiyyətini müdrikcəsinə dayərləndirmiş, yaş və pedagoji psixologiyanın aktual problemlərinin jurnal səhifələrində səslənməsi üçün əlverişli şərait yaratmışdır. Respublikanın görkəmlı psixoloqları M.Məhərrəmov, Ş.Ağayev, Ə.Bayramov, R.Rəsulov, M.Həmzəyev, Ə.Qədirov və b. sanballı məqalələri ilə təlim-tərbiyə problemlərinin həllində müəllimlərimizə yaxından kömək göstərmişlər. Dövrün başlıca psixoloji və pedagoji ideyaları "Azərbaycan məktəbi"nin səhifələrində özünün dolğun əksini tapmışdır...

Göründüyü kimi, 50-ci illərin sonu, 60-ci illərin əvvəllərində Azərbaycan psixologiya elminə öz dəst-xətti, öz nəfəsilə seçilən istedadlı və əməksevər bir alim geldi. Onun uğurlarını elm aləmində layiqince dəyərləndirməyə başladılar.

Ə.Əlizadə görkəmlı Azərbaycan filosofu və psixoloqu, professor Ə.K.Zəkuyevin rəhbərliyi ilə "Şagirdlərin yaradıcı təxəyyül fəaliyyətində analiz və sintez proseslərinin xüsusiyyətləri"ni öyrənirdi. Onu aktual bir məsələ - təxəyyüldə informasiyaların işlənməsi prosesi maraqlandırırdı.

Bu gün iftixarla demək olar ki, 60-ci illərdə koqnitiv psixologiyanın müəyyən səhifələri məhz Azərbaycanda yazılmışdır və

bu işdə görkəmlı psixoloq-alim Əbdül Əlizadənin xidmətləri danılmazdır.

1975-ci ildə Ə.Əlizadə doktorluq dissertasiyasını uğurla müdafiə etdi. Onun doktorluq dissertasiyası Azərbaycan psixologiyasında mühüm hadisə oldu.

Ə.Əlizadə özünün nəzəri-eksperimental axtarışlarını məharətlə praktika ilə, ilk növbədə, məktəb təcrübəsi ilə üzvi surətdə əlaqələndirirdi.

1964-cü ildə dövrün psixoloji fikrini sistemli aks etdirən sanballı "Psixologiya" dərsliyi naşr olunmuşdur. Onun altı müəllifindən üçü respublikanın qocaman psixoloqları (Ə.Zəkuzadə, F.İ.Ibrahiməyov və M.Məhərrəmov), üçü isə istedadlı gənc psixoloqlar (Ş.Ağayev, Ə.Bayramov və Ə.Əlizadə) idi. 1968-ci ildə Ə.Əlizadənin professor Y.Ş.Kərimovla birlikdə yazdığı "İlk addımlar" (məktəbəqədər usaq müəssisələri üçün), 1986-ci ildə Ə.S.Bayramovla birlikdə yazdığı "Sosial psixologiyanın aktual məsələləri", 1989-cu ildə isə fundamental "Psixologiya" dərsliyi (professor Ə.S.Bayramovla birlikdə) naşr olundu. Ə.Əlizadə IX və X siniflər üçün "İnsan və cəmiyyət" dərsliyinin də həm mülliifidir. Bu dərslik Azərbaycan və rus dillərində iki dəfə nəşr olunub.

80-ci illərdə Azərbaycan məktəblərində psixoloji xidmətin təşkil sahəsində eksperimentlər aparılırdı. Azərbaycan psixologiyası salnaməsində bu eksperimentlər Bakı eksperimentləri kimi məşhurdur. Professor Ə.Əlizadə Bakı eksperimentlərinin elmi məsləhətçisi kimi onların təşkilində yaxınlaşdırmaq etmişdir.

90-ci illərin əvvəllərində "Azərbaycan müəllimi" qəzetində professor Əbdül Əlizadənin müasir təhsil konsepsiyasına həsr olunmuş silsilə məqalələri dərc olundu. Bu məqalələrin materialları əsasında Ə.Əlizadənin "Müasir Azərbaycan məktəbinin psixoloji problemləri" monoqrafiyası nəşr edilmiş və sonsuz maraqla qarşılanmışdır.

Söyügedən dövrə onun "Yeni pedaqoji təfəkkür" (Bakı, 2001) monoqrafiyası da işiq üzü görmüşdür.

Ə.Əlizadənin müəllim kimi fəaliyyəti son dərəcə səmərəli olmuşdur. Onun müəhazırələrinin elmi-nəzəri və metodik səviyyəsi özünün intellektual yükü, parlaqlığı ilə həmişə seçilmişdir.

Professor Ə.Əlizadə ADPU-nun "Elmi xəbərlər"inin (psixologiya və pedaqogika seriyası) baş redaktoru, "Azərbaycan məktəbi" jurnalının redaksiya heyətinin üzvü kimi də səmərəli fəaliyyət göstərmişdir. Əbdül müəllimin istedədi kimi maraqları da çoxəhətli olmuşdur.

Heyatının nə az, nə çox, düz 58 ili bila vasitə ADPU ilə - respublikamızın bu adlısanlı ali məktəbi ilə bağlıdır. Əməkdar elm

xadimi, təhsilin nəzəriyyəsi və praktikası ilə məşğul olan görkəmli pedaqoq, professor Əbdül Əlizadə ADPU-da fəaliyyət göstədiyi illəri - neçə-neçə ığidin ömrü qədər əzəmətli olan bu illəri həyatının qızıl sohifaları hesab edir, Azərbaycan psixologiya elminin inkişafı və çiçəklənməsini özünün ülvü misiyası sayırdı.

Əbdül müəllim 83 il (2015-ci il fevralın 22-də vəfat etmişdir) yaşamış, son günlərinə qədər "Azərbaycan məktəbi" jurnalına sədaqətli qalmış, bir-birinin ardınca məqalələr dörc etdirmişdir.

Azərbaycan pedaqoji-psixoloji elmi Əbdül müəllimə çox borcludur. Onun kitabları, məqalələri və tövsiyələri həmişə gənc nəşlərə örnək olacaqdır.

Əbdül müəllim dərs zamanı

P.S. Redaksiyadan: Prof. Ə.Əlizadə uzun illər "Azərbaycan məktəbi" jurnalının redaksiya heyətinin üzvü olmuşdur. Jurnalın redaksiya heyətinin Prezident fəxri təqaüdçüsü olan Üzvlərindən (redaksiya heyətinin 5 üzvü Prezidentin fəxri təqaüdçüsüdür) biri də Əbdül müəllim idi. O çox dəyərli tövsiyə və məsləhətləri ilə jurnalın yaradıcı heyətinin ən yaxın köməkçisi olmuşdur. Əbdül müəllim ömrünün son günlərinə qədər redaksiyamız ilə əlaqə saxlamış, jurnalın bu nömrəsində dörc olunan məqaləsini də ölümündən az əvvəl redaksiyaya təqdim etmişdir. Əbdül müəllim həmişə fəxr edirdi ki, o, "Azərbaycan məktəbi" jurnalında çalışmışdır. Əbdül Əlizadə redaksiyanın dostu, əməkdaşı, zəhmətkeş müəlliflərindən biri və mənəvi rəhbəri olmuşdur. Əbdül müəllimin xatırı "Azərbaycan məktəbi" oxucularının qəlbində həmişə yaşayacaqdır. Allah rəhmət eləsin!

BİZƏ YAZIRLAR

"AZƏRBAYCAN MƏKTƏBİ" NİN OXUCULARI JURNALIMIZIN 90 İLLİYİ MÜNASİBƏTİLƏ YERLƏRDƏ MÜZAKİRƏLƏR, TƏDBİRLƏR KEÇİRİR, ONA UĞURLAR, UZUNÖMÜRLÜLK ARZULAYIYRLAR.

"Azərbaycan məktəbi"nin oxucuları, təbii ki, əsasən müəllimlərdir. Jurnal pedaqoji işçilər arasında maraqla oxunan matbuat orqanlarındandır. İllar boyu onun abunaçılırı də kifayət qədər olmuşdur. Jurnal, bir qayda olaraq, poçtlar vasitəsi ilə yerlərə çatdırılır. Ona görə də oxucular bir şəxə də təsəssüflənlər ki, jurnal satışa verilmir, onun yeganə yayım yolu abuna yazılmadır.

"Azərbaycan məktəbi"nin daimi abunaçılırı olan, onun ayrı-ayrı nömrələrini ardıcılıqla izləyən, jurnal haqqında öz fikirlərini söyləyən, redaksiya ilə müntəzəm əlaqə saxlayan, münasib təkliflər verən təhsil işçiləri sırasında Hacıqabul rayonunu xüsusi qeyd etmək lazımdır. Bu günlərdə rayonda jurnalın son nömrəsinin müzakirəsi təşkil olunmuş, bu barədə redaksiyaya məktub göndərilmişdir.

Hacıqabul Rayon Təhsil Şöbəsinin müdürü Şükür Məmmədovun imzası ilə gələn məktubda deyilir: Pedaqoji ictimaiyyətimiz tərəfindən yerlərdə "Azərbaycan məktəbi"nin 90 illiyi münasibətilə görüşlər keçirilir, xatirələr canlandırılır, jurnalın fəaliyyətində əvəzsiz xidmətləri olan adamlar, o cümlədən jurnalın baş redaktori olmuş Rüstəm Hüseynov, prof. Əjdər Ağayev, dos. Zəhra Əliyevanın zəhməti dəyərləndirilir, gənclik illərində jurnalın əməkdaşı olan Şixəli Qurbanov, Şamil Qurbanov, Əbdül Əlizadə və başqa elm adamları yada salınır. Bu günlərdə Azərbaycan radiosunda "Gəl səhərim" verilişində pedaqoji elmlər doktoru, professor Fərrux Rüstəmovun çıxışı "Azərbaycan məktəbi"nin keçdiyi yola bir daha diqqəti cəlb etmişdir. Pedaqoji fikir tariximizi çox incəliklərinə qədər vərəqləyən professor şöhrəzaməni dənliyəciləri razı salmışdır. Onun dərin məzmunlu çıxışı, "Gəl səhərim" verilişinin yaradıcılarının, onun redaktoru Bəxtiyar Bəxtiyarovun radioda pedaqoji matbuata verdiyi diqqət razılıqla qarşılanmışdır.

"Azərbaycan məktəbi"ndə təhsilimizin qarşısında duran vəzifələrlə yanaşı,